

Statsbudsjettet for Utenriksdepartementet i 2009

Sats mer på sol, mindre på storskala vannkraft

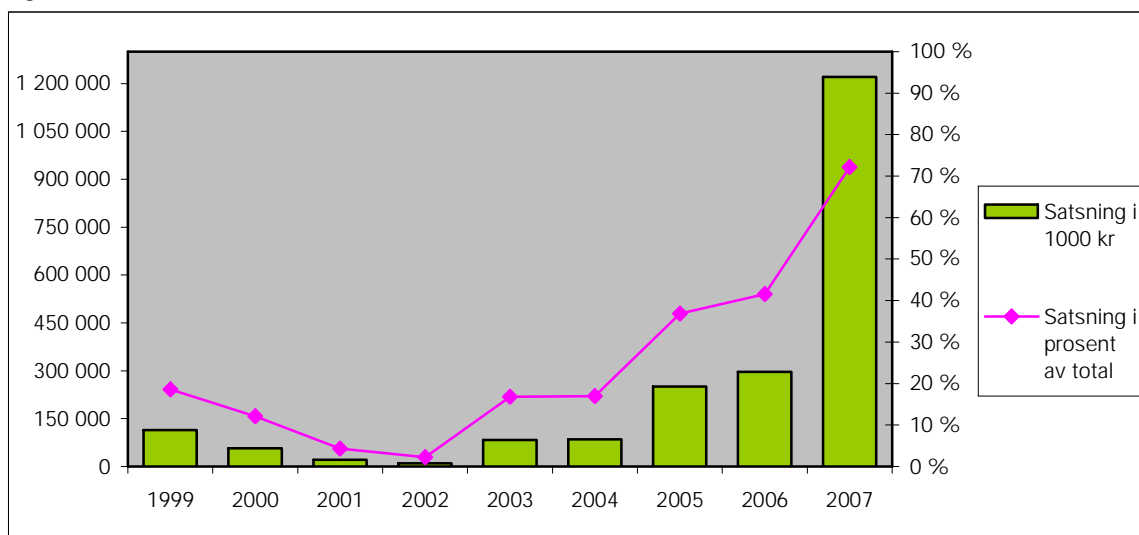
Kap. 8.2, programområde 03 om Ren energi

Norsk energibistand er preget av satsing på ett eneste selskap, og på en eneste energikilde. Bistanden til vannkraft var på 1 220 519 millioner kr i 2007. Utviklingen av andre energiformer enn vannkraft neglisjeres i norsk bistand. Solsatsingen ble redusert fra 2,2 millioner i 2006 til 1,7 millioner i 2007. Det ble ikke brukt en krone på bistand til vindkraft verken i 2006 eller 2007. Tiltak rettet mot energieffektivisering er også neglisjert. SNPower mottok hele 71% av norsk energibistand i 2007¹.

NORADs egne evalueringer viser at norsk utviklingssamarbeid innefor energisektoren ikke har gitt forventede utviklingseffekter² til tross for at dette. I handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid fra 2006 slås det fast at tilgang på energi er avgjørende for både sosial og økonomisk utvikling og at "Norge vil øke de fattiges tilgang til fornybar energi, herunder biomasse, vind- og solenergi.(...) Enkle og desentraliserte løsninger vil være sentrale i denne sammenhengen."³

UD og NORAD samarbeider om utarbeide en tiltaksplan for Ren Energi. Tiltaksplanen har per i dag ikke fokus på skjevfordelingen mellom storskala vannkraft og andre fornybare energikilder. Tiltaksplanen har heller ikke fokus på desentraliserte løsninger. En tiltaksplan som ikke aktivt foreslår endringer i prioriteringene vil bare forsterke denne skjevheten, og dermed aktivt hindre at eksempelvis solenergi, vindkraft og effektiv bioenergi kan utvikle seg til reelle energialternativer.

Figur 3. Norsk bilateral bistand til vannkraft (DAC 230.65), i perioden 1999-2007. Kolonne representerer tusen 2007-kroner [brukt på vannkraft?], mens linje representerer vannkraftens relative andel av samlet bilateral energibistand.

Solceller har egenskaper som gjør dem svært anvendelige i utviklingsland. Teknologien bak produksjonen er komplisert, men bruken er enkel, vedlikeholdsbehovet begrenset, og systemene kan bygges ut som små isolerte enheter. Da trengs heller ikke infrastruktur som elektrisitetsnett. Solceller vil oppnå målet om å virke fattigdomsreduserende ettersom det vil kunne nå raskere ut til de fattigste, i motsetning til energi fra storskala vannkraft.

Framtiden i våre hender foreslår at det settes av 100 millioner kr over bistandsbudsjettet i 2009 til installering av solenergi i fattige land, med mål om opptrapping til 200 millioner kr i 2010, dvs rundt 1/6 av beløpet som ble bevilget til storskala vannkraft i 2007.

¹ <http://www.framtiden.no/200806092300/pressemeldinger/rettferdig-fordeling/vannkraft-for-alle-penga.html>

² Norad, State of the art study: The long-term effects of assistance to the power sector, 2006. Author Stein Hansen, Nordic Consulting Group.

³ UD, Regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid. 2006, <http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ud/pla/2006/0001/ddd/pdfv/285377-mplan06.pdf>

Gi høyere tilskudd til opplysningsarbeid

Kap 160, post 71 tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid

Bistandsmidlene øker, det er blant annet bevilget milliarder til regnskogs-satsing, samtidig gir klima- og miljøproblemene oss større og større utfordringer. Bevilgningen til bistand er stor og hvordan midlene brukes kan bli utsatt for kritikk basert på manglende kunnskap. Her er det viktig at de frivillige organisasjonene bidrar, både med overvåkning av hvordan midlene brukes og til å holde debatten levende. Norsk næringsliv har aldri investert så mye i utlandet som nå, og importen fra, og handelen med utviklingsland er økende. Det er viktig å ha kapasitet til å følge med på denne utviklingen. Norwatch, som Framtiden i våre hender driver, er et eksempel på en slik vaktbikkjefunksjon. Internasjonale klimaforhandlinger og CDM-mekanismen er andre områder som blir stadig viktigere. Det er viktig at organisasjoner har kompetanse på og kan drive kritisk overvåkning.

Utenrikskomiteen vedtok i 2006 (i behandlingen av statsbudsjettet for 2007) at 5 millioner kr av *økningen* i opplysningsmidlene (kap 160, post 71) skulle øremerkes til "organisasjoner med et særlig miljøengasjement". Dette gjorde at man stryket de organisasjonene som har mest kompetanse på miljøområdet. Dessverre forsvant denne bevilgningen i 2008 uten at miljøorganisasjonene har fått en begrunnelse for dette, og lenge før den 4-årige rammeavtalens utløp. Dette til tross for at det i tilsagnsbrevet for 2008 til organisasjonene stod at "Nivået for miljørelaterte informasjonstiltak videreføres i 2008". Totalt fikk de fem miljøorganisasjonene 1,2 millioner kr mindre, noe som innebar at Framtiden i våre hender fikk 240 000 kr mindre enn det vi fikk året før. Dette rammer vår mulighet til å overvåke og delta i debatten om nord-sør forhold. Vi ber derfor utenrikskomiteen om å gjenta sitt vedtak fra 2007.

Regjeringen la i sitt budsjett for 2007 inn en økning til RORGene, men vi beklager at denne økningen ikke på langt nær var nok til å kompensere for økningen i antall organisasjoner med rammeavtale (opp fra 32 til 47). **Etter vårt syn bør potten økes fra 81 til 100 millioner kroner.**

Karbonfangst og lagring i internasjonal bistand er malplassert

Kap. 8.2, programområde 03 om Ren energi, Kap. 161, post 70 om CDM og Del III spesielle tema, 10 miljøomtalen om karbonfangst og lagring i CDM

Norge er et av landene som er pådriver for å få karbonfangst- og lagring inn i den grønne utviklingsmekanismen. I tillegg er det blitt et satsingsområde innenfor ren energi i bistanden: "Kapasitetsbygging, samt støtte til prosjektplanlegging for fangst, transport og lagring av CO₂ vil være aktuelt." Å inkludere karbonfangst og lagring i arbeidet med å bidra til energi til de fattigste er malplassert i en satsning på "Ren energi for utvikling". Karbonfangst vil ikke bidra til utvikling eller fattigdomsreduksjon. Dette er tiltak som like gjerne kan gjøres i Norge eller andre industrialiserte land, og tiltakene vil kreve ekstra energibruk fordi rensing krever ekstra energi. Kostnadene vil øke i land som i motsetning til oss har store, utilfredstilte energibehov. Innsatsen på karbonfangst og lagring vil også fortrenge utviklingsfremmende og langsiktige energitiltak som energieffektivisering og fornybar energi.

Det er svært dyrt å satse på rensing, og teknologien vil derfor ikke bli utprøvd i Norge innen 2010, som er det året tiltaksplanen for Ren energi skal evalueres. Gasskraftverket på Kårstø vil tidligst renses i 2011. Eller med Olje- og energidepartementet sine ord: "Teknologi for fangst og lagring av CO₂ er på eit tidleg utviklingsstadium. Den tilgjengelige teknologien er svært dyr, og mykje er usikkert omkring kostnader og drift av ei CO₂-kjede."⁴ **Vi mener derfor karbonfangst og lagring bør ut av bistandssatsingen.**

Vennlig hilsen
Framtiden i våre hender

Arild Hermstad
Leder

Gunnell Sandanger
Fagkonsulent

⁴ Olje og energidepartementet: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/tema/CO2/fangst-transport-og-lagring-av-co2.html?id=443518>